

60-річчя члена-кореспондента НАН України В.І. КАЛЬЧЕНКА

17 серпня виповнилося 60 років відомому в Україні хімікові-органікові члену-кореспонденту НАН України Віталієві Івановичу Кальченку.

В.І. Кальченко народився 1948 р. у м. Ворожба на Сумщині. У 1972 р. закінчив із відзнакою Київський політехнічний інститут. Понад 35 років працює в Інституті органічної хімії НАН України, де з 1998 р. очолює відділ хімії фосфоранів, а з 2008 р. перебуває на посаді заступника директора з наукової роботи.

Віталій Іванович – фахівець у галузі органічної, біоорганічної, фосфороорганічної та супрамолекулярної хімії. Він учень знаних учених, академіків О.В. Кірсанова та Л.М.Марковського.

В.І. Кальченко зробив вагомий внесок у хімію фосфороорганічних сполук з нетрадиційною координацією атома фосфору. Він запропонував перспективний підхід до синтезу циклічних (макроциклічних) похідних гексакоординованого фосфору. Учений систематично дослідив фосфоротропні та 1,3-хлоротропні таутомерні міграції, які моделюють елементарні стадії реакцій фосфору, у тому числі процеси біофосфорилування.

Сьогодні дослідження Віталія Івановича спрямовані на молекулярний дизайн, синтез та вивчення супрамолекулярних

взаємодій макроциклічних сполук – краун-етерів, каліксаренів, тіакаліксаренів та каліксрезорцинаренів. Він синтезував оригінальні фосфоровмісні каліксарени, які за ефективністю та селективністю екстракції актинідів, лантанідів, металів платинової групи, технецію (основних компонентів відпрацьованого ядерного палива) в кілька разів перевищують відомі на сьогодні промислові екстрагенти – триалкілфосфіноксиди, карбамоїлфосфіноксиди, діетилгексилфосфорну кислоту.

На основі фосфорильованих краун-етерів розроблено та успішно випробувано на ВО «Маяк» (Челябінськ, Росія) екстракційну технологію вилучення радіоактивного цезію з відпрацьованого ядерного палива. Створено каліксарени, які з рекордною ефективністю та (стерео)селективністю інгібують лужні фосфатази та впливають на транспортування кальцію в гладеньких м'язах, що відкриває шляхи створення нових типів протипухлинних та серцевосудинних лікарських препаратів.

В.І. Кальченко розробив і впровадив на Дослідному виробництві ІОХ НАН України технологію синтезу субстанції відомого сьогодні протипухлинного препарату «Міелосан», що дало змогу повністю задовольнити потреби України в цьому лікарсько-

му засобі. Створено та впроваджено термо-стабілізатори полімерних матеріалів спеціального призначення для авіаційної та ракетно-космічної техніки.

Перу вченого належать 10 наукових оглядів та більше ніж 200 статей у вітчизняних і міжнародних журналах, 25 авторських свідоцтв на винаходи й патентів. Він підготував 2 докторів та 8 кандидатів наук.

У межах міжнародних наукових програм ІНТАС, ІНКО-КОПЕРНІКУС, УНТЦ В.І. Кальченко плідно співпрацює з науковими установами, університетами та фірмами Росії, Польщі, Німеччини, Італії, Франції, Бельгії, США. Його, як професора, запрошували у всесвітньо відомі французькі університети Claude Bernard-Lyon та Ecole Normale Supérieure (Ліон).

Віталій Іванович — член робочої групи та наукової ради Комплексної науково-технічної програми НАН України «Сенсорні системи для медико-екологічних та промислово-технологічних потреб». Він входить до складу низки оргкомітетів вітчизняних та міжнародних конференцій і бере активну участь у їх роботі.

В.І. Кальченко — член Американського хімічного товариства, Міжнародного хімічного товариства «Global Supramolecular Chemistry Network», входить до складу редколегій часописів «Журнал органічної та фармацевтичної хімії», «Chemistry An Indian Journal», «The Open Organic Chemistry Journal».

Наукова громадськість, колеги та друзі вітають Віталія Івановича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, успіхів у творчому пошуку та нових відкриттів.

60-річчя члена-кореспондента НАН України В.А. ШИРОКОВА

28 серпня виповнилося 60 років знаменитому вченому, фахівцеві в галузі математичної та прикладної лінгвістики і лексикографії, теорії інтелектуальних мовно-інформаційних систем членові-кореспондентові НАН України Володимирі Анатолійовичу Широкову.

В.А. Широков народився 1948 р. у м. Жмеринці Вінницької області. У 1971 р. закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. У 1979 р. в Інституті теоретичної фізики АН України захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук. Із 1980 р. до 1987 р. він працював у Президії АН України. Упродовж 1987–1991 рр. Во-

лодимир Анатолійович очолював Відділення наукової інформації АН України. З 1991 р. він очолює заснований ним Український мовно-інформаційний фонд (УМІФ) НАН України. Це унікальна науково-дослідна установа зі статусом інституту Національної академії наук України, яка підпорядкована Відділенню літератури, мови та мистецтвознавства НАН України. Її створено з метою проведення фундаментальних наукових досліджень та розвитку технологічних застосувань у галузі теоретичної та прикладної лінгвістики. Основні наукові здобутки інституту стосуються сфери комп'ютерної лексикографії. Тут створено перший в Україні комп'ютерний лінгвістичний